

Redacția și Administrația:
Strada Timișorii Nr. 7.

TELEFON
interurban, local și comitatens
Nr. 20.

Adresa telegrafică:
„DRAPELUL“ Lugoj.

Manuscrise nu se inapozază

Serisori nefrancate se refuză.

Proprietar-editor: Dr. Valeriu Branisce.

ORGAN NATIONAL-POLITIC.

Redactor responsabil: Dr. Corneliu Jurca.

APARE:
MARȚI, JOI și SÂMBĂȚĂ.

Prețul de abonament:

Pentru Monarhia: pe 1 lună 1 cor.,
pe 3 luni 3 cor., pe 6 luni 6 cor., pe
anul întreg 12 cor.; pentru România
și statele uniunii postale: 20 franci
pe an.

INSERTIUNILE
se acordază conform tarifului.
Un număr singuratic 10 bani.

DRAPELUL

Lugoj, 30 Iunie (13 Iulie) 1905.

Primum o știre, care ne pare de necrezut. Nu o avem din isvor oficial, ci — cum s'ar zice — din mâna a doua, dar totuși din isvor destul de sigur, ca să nu mai putem ignora știrea.

E vorba, că ministrul cultelor din cabinetul Fejérváry a adresat un ordin Consistoarelor românești, prin care interzice bisericilor noastre și instituțiilor ce stau sub conducerea bisericii *participarea oficială la serbările din Sibiu*, arangeate din incidentul inaugurării Muzeului național.

Nu știm de este ordinul acesta produsul cabinetului Fejérváry ori este o moștenire dela cabinetul Tisza. Nu știm, dar asta este în urma urmelor tot una. Precum este tot una și aceea că răsărit-a acest interdict din creerii înfierbântați ministeriali, cari nu mai știu ce strășnicii să iscodească pentru a se arăta «patrioți» cu brevet, ori este a se atribui acest ordin agitației ce o desfășură tocmai acum dl Benedict Jancsó în «Nemzeti szövevény» contra Asociației noastre pentru literatura română și cultura poporului român.

Nu cunoaștem nici textul autentic al ordinului din chestiune și poate nici nu-l vom cunoaște până la sinoade, căci Ven. Consistoare ale bisericilor noastre nu prea sunt comunicative față de organele de presă și ascund bucuros ce ar putea da anză la o desbatere ziaristică mai agitată.

Dar în fine faptele vorbesc și — precum ni-se comunică — este fapt că guvernul a interzis bisericilor noastre și instituțiilor noastre confesionale participarea oficială la serbările din Sibiu.

FOITA „DRAPELULUI”

Petrea Străinul.

— N o v e l ă —

De Mihail Sadoveanu.

(10)

Zile cumplite au început să curgă. Între cele patru ziduri ale închisorii, rătăciă zadarnic printre ocași, ascultând uneori povestiri grozave de i-se încrâncenă carnea pe trup. Seara, Florea învățatul începea să povestească întâmplări senine din viața lui trecută; câteodată izbucni, și iar începea blestemul contra societății, care îl zvârlise în noapte și osândă. Toate suferințele acestea pline de rele se ridicau contra omenirii libere. Începeau să desvâlească răni, patimi cumplite, o răutate și vițiu, în care crescuseră și care-i pierduse. Erau și ei vinovați, dar vinovați și păcătoși erau și ei. Erau vinovați, societatea îi trădase la ispășire: ei mărturiseau și nu simțesc nici o reumușcare pentru

Faptul acesta, dacă se adevărește, vorbește mai lămurit decât orice comentariu.

Nu mai discutăm chestiunea că are ori nu drept guvernul a da un asemenea ordin către Consistoarele noastre, cari în cercul lor de competență sunt suverane. Nu discutăm, căci este prea evident, că guvernul n'are dreptul a emite un asemenea interdict și prin urmare din punctul de vedere al dreptului trebuie considerat un asemenea ordin ca neexistent.

Dar nu discutăm nici din cauza, căci prea bine ne cunoaștem situația și știm prea bine că protestele noastre nu ajută mult. Guvernul — ori cât de șubredă îi fie poziția în afacerile generale ale țării — este față de noi omnipotent. Iar Consistoarele noastre — durere — de mult s'au deprins a lăsa toate pe placul guvernului, numai să aibă bună pace, intru cât mai poate fi vorba de «pace» între stările de azi.

Dacă se va adevăra că guvernul a lansat un asemenea ordin, se va adevăra în curând și — durere — că Consistoarele noastre nu vor admite participarea oficială a bisericilor și instituțiilor ei la serbările din Sibiu.

Și ce înseamnă aceasta?!

Oprirea bisericii de a trece ca factor cultural în niziunile culturale ale poporului român!

Căci aici numai de cultură este vorba. Nici Asociațiunea, nici Muzeul național și nici serbările din Sibiu n'au nimic de a face cu politica. Mai rar se vor găsi instituții în țeară cari să stea așa de parte de politica militantă, ca tocmai aceste instituții curat culturale ale noastre. Instituții, cari

crimele lor. Erau în dreptul lor să facă ce au făcut; oamenii nu puteau să-i judece, pentru că erau tot așa de păcătoși ca și ei. Cinismul ocașilor l-a înspăimântat mai întâiu; pe urmă s'a obicinuit, a început să se bălăcească^{*)} în el, ca într'o baie caldă.

Când erau cereri de sare, pornia cu convoiul la ocne. Eșiau din închisoare, porniau într'un cerc mare de baionete sclipitoare, pe străzi înguste și dosnice; lanțurile sunau.

Ocna neagră îi sorbiă în adâncimea ei răcoroasă. Parcă intrau în altă lume. Bolți răsunătoare se ridicau în toate părțile, ganguri largi de sare vânăta. Lumina electrică palpăia; și în creșterile și scăderile luminii, grupurile ciocănașilor luau înfățișări fantastice. Iată un grup de doisprezece. Desprind o stâncă de sare. Ciocanele se ridică odată și odată cad, cadențat, împrăștiind prin bolți adânci ecouri întreite: tac-ta-a-a! tac-ta-a-a! se ridică și cad, se ridică și cad, regulat, ca purtate de o mașină, deșteptând răsunetele peșterilor. Deodată, o lampă pălește, apoi cerne o lumină dulce violetă; și ciocanele cad, împrăștiind ecouri; în painjeniișul violet, în pălpăirile ușoare,

*) bălăcire = a se tăvăli.

și pe terenul cultural se restring la cele mai modeste cadre.

După muncă grea și îndelungată, după mari sacrificii am izbutit în fine să putem înălța un edificiu modest pentru un viitor Muzeu național românesc la Sibiu sub aripile protectoare ale Asociațiunii.

La vară se va sfinți și inaugura acest edificiu de Muzeu și din acest incident a avut comitetul aranjator fericita idee a pune la cale o expozițiune românească pentru a marca așa zicând stadiul nostru cultural în momentul inaugurării acestui Muzeu.

Ei, dar întreaga noastră viață culturală se restrânge la cadrele înguste ale vieții noastre bisericesti, căci numai în aceste cadre mai poate fi astăzi la noi vorba despre o lucrare cât de cât organizată pentru înaintarea noastră culturală.

Societatea noastră este prea tină și prea neînchegată decât să poată fi considerată ca factor cultural. Reuniunile noastre culturale se mișcă între margini prea înguste și sunt de caracter prea local și regional decât să poată desvoltă o activitate mai largă și mai generală. Statul iarăși nu numai că nu ne ajută în niziunile noastre culturale, ci ne pune bețe în roate unde numai poate. Așa ne-a rămas biserica nu numai ca primul factor cultural, ci am putea chiar zice ca singurul factor cultural în niziunile noastre pentru lumină și adevăr!

Dacă interzice deci guvernul participarea oficială a bisericilor noastre și a instituțiilor noastre confesionale la serbările culturale românești din Sibiu, declară prin

ca palpitările unor aripi de flutur, care se odihnește, umbrele ciocănașilor cresc, scad, se întunecă, se luminează, ca niște fantasmе în lumi de visuri.

Ganguri adânci se întind, pline de umbră, iar în fundul lor licăriri de lămpi se arată, ca răni de lumină. Pe sus, până la înălțimi amețitoare, cerdacuri^{**)} săpate în sare, cu stâlpi vi-neți și lucioși. Pretutindeni, o pulbere măruntă și moale, ca fulgii de păpădie. La margine, o cupolă uriașă, ca de biserică, se înalță, până ce se deschide sus, în vârf, într'un ochiu de lumină mic, alburii, ca un ochiu de fereastră: acolo-i gura ocnei vechi, în lumina zilei.

Și sub bolțile răsunătoare ciocanele cad. Ocașii umblă prin lumina rece, es din umbră ca niște fanteame; glasurile răsună cu răcnete, trec unduind ca plângeri de valuri.

Muncă amară și cumplită, fără rază de nădejde! Seara același convoiu, între aceleași baionete, trece pe străzi înguste în sunetul slab și trist al lanțurilor.

A doua zi, aceiași ocna, aceleași figuri rase, cu ochii de oțel, aceiași

**) cerdac = pridvor.

aceasta opreliștea de a participa bisericile la lucrarea noastră culturală.

Actul acesta draconic al guvernului desminte în cel mai categoric mod ceea ce ni-se spune, mai ales în timpul ultim, din toate părțile, anume că politica de guvernament nu este îndreptată contra desvoltării noastre culturale și că pe teren cultural ni-se admite cea mai largă libertate!

Apoi aceasta e libertate, când li-se oprește bisericilor românești de a participa la lucrarea culturală românească?!

Dacă aceasta este libertate, nu mai știm ce poate fi sclăvia!

Durere, guvernul tras-impins de doctrinele nesațiosului șovinism, nu-și dă seama de ceea ce face! Aici nu mai este vorba de oprirea drepturilor politice, ci de *oprimarea desvoltării culturale* a populației țării! Și când puterea statelor moderne residă tocmai în forța culturală a populației, este lovitura aplicată de guvern niziunțelor noastre culturale nu numai oprimarea dreptului nostru la cultură românească, ci de-a dreptul un atentat contra statului.

E grozavă orbia celor ce dețin de prezent frânele guvernului și este dureros și fatal pentru țeară, că populațiunea aspru lovită stă lipsită de orice remedii legale și constituționale față de aceste acte brutale până la inconștiență.

Pentru ceice cunosc rostul vremilor nu va fi greu de ghicit, că ce stârșit va avea această orbie fatală!

lumină, aceleași glasuri trecând prin peșteri ca plângeri de valuri. Seara, aceleași convorbiri, aceleași blesteme contra societății, care i-a asvârlit în întunec și osândă. — Primăvara, vara, toamna, iarna, același soare, de care nu se mai poate bucura amăritul lor suflet.

În anul întâiu a slăbit ca o scândură. În primăvară, după șase luni de ocna, când văzū o femeie în pulberea de lumină, și când simți că pentru totdeauna a murit o parte din viața lui, — o disperare nebună îl cuprinse și doruri de viață și de lume îi biciuiră simțurile cu aripile lor de foc. Încătușat, gemea noaptea ca un rănit, se frământă, ca în jăratec, pe saltea-i^{**)} de pae, mușcând-o.

Pe urmă, anii au curs grei, dure-roși, plini de chinuri fără seamăn. S'a amestecat cu mulțimea dimprejuru-i, care suferia ca și el; a suferit și a gemut mai mult; toată ființa lui se umplea de venin clipă cu clipă.

L-au năcăjit și gânduri de fugă. Cu cei trei tovarăși ai lui, a plănuit scăparea. Șoaptele pe 'ntunerice, planurile, pregătirile, s'au înneceat în neguri. În visurile la gura sobei, n'a

**) saltea: matrață, străjac.

Cu începere dela 1-ma Iulie st. v. a. c. va apărea în Lugoj sub conducerea d-lui *Dr. Valeriu Branisce*, ca redactor responsabil

„BANATUL“

== Foale pentru poporul român, ==

care va ieși odată la săptămână, Duminica, în extenziune de 8 pagini 4° mare.

Abonamentul pentru un exemplar trimis cu poșta pe trei luni 1 cor., pe 6 luni 2 cor., pe anul întreg 4 cor.

Pentru România și străinătate 10 franci.

Un Nr. singuratic costă 2 cruceri = 4 fileri.

Redacția și Administrația Lugoj, Strada Timișorii Nr 7.

Se caută colportori pentru orașe și comune mai mari!

Numeri de probă se trimit la cerere gratuit.

Red. (5-3).

Cea mai bună și mai efțină apă de amestecat cu vin și sirup este

apa minerală de Pauliș (Maros-Solymos)

Apă Izvorului M-Solymos (Apă minerală de Pauliș) este una din primele din cauza gustului foarte plăcut, a marelui conținut de acid carbonic liber și este excelentă ca apă de beut din cauza curățeniei și se potrivește, de minune în amestec cu vin și sirup. Acolo unde locuitorii sunt lipsiți de binefacerile apei sănătoase pe beut este „Izvorul M-Solymos“ preferat și compoziția foarte fericită.

Budapesta, 3 Martie 1903.

Dr. Hankó Vilmos,

chemic practic profesor de chemie la școala reală de stat din c. II al Budapestei, membru al Academiei maghiare.

Depozit Lugoj: Traian P. Răcz, băcănie.

Direcția Dera: comitatul Hunedoara.

Nr. 128 (10-3).

Reclama

Reclama stabilă, efectuoasă și practică este suflitul, factorul dător de viață al fiecărei fabrici, întreprinderi și afaceri comerciale. Cum, unde și când poți publica anunțuri mai cu efect, mai bine și mai efțin, te poți informa la

Expediția de anunturi

Iulius Leopold

Budapesta, VII, Erzsibet-körut 54,

unde se poartă grije cu deosebită cunoștință specială în mod conștientios, punctual și efțin, de inserate și reclame în toate foile din Budapesta, din provincia și din străinătate, precum și în calendare.

Red. x-21.

„Lugosana“

institut de credit și economii ca societate pe acții în Lugoj.

Anul fondării 1889.

Capital social 300.000 Cor.

Fondurile proprii c. a. 90.000 Cor.

Depuneri spre fructificare

1.500.000 Cor.

acordă împrumuturi cambiale cu acoperire ipotecară și pe lombard cu 8%, escomptează cambii cu 3 eventual cu 2 subscrieri pe timp de 3 până la 6 luni, de ale privaților și de ale corporațiilor cu 7-8%, primește depuneri spre fructificare fără anunț cu 4%, cu anunț 5%.

Darea după interese o solvește însuși institutul.

Nr. 8. x-35.

Direcțiunea.

Pravul Bauer

patentat

Mijloc excelent și sigur pentru combaterea incendiilor

probat și aprobat de autoritățile publice

se poate căpăta în cantități mici și mari

la ferăria Anton Haberehrn

Lugojul-român

vis-à-vis de cateneaua »Corso«

Provocare și apel

cătră on. conducere a comitatului Caraș-Severin, cătră magistratul orașenesc și cătră proprietarii de realități, etc. etc.

E supremă necesitate a aduce respectuos și conștientios din nou aminte on. public **pravul de stins al lui Bauer**, învătate de a se întâmpla eventuale catastrofe. Pravul acesta ofere și a oferit cel mai favorabil, aprobat și eficace mijloc contra incendiilor bântuitoare.

Se recomandă fiecăruia a cumpăra acest prav. Despre modul de folosire se dau bucurosi deslușiri în localul de vânzare amintit mai sus.

Medalia de aur dela Expositia sciintifică din Bucuresti, 1903.

Enciclopedia Romana
publicată din înstrăinarea și sub auspiciile
ASOCIAȚIUNII
pentru
literatura română și cultura poporului român
de
Dr. C. Diaconovich.
Cu numeroase ilustrații și hărți.
3180 pag. 8° mare — 37.622 articole.
3 tomuri legate luxos K 80.—
33 fasc. broșurate K 70.—
Editura și tiparul W. Krafft, Sibiu.
1904

Dr. Constantin Ignea,

medic univ., operator, etc.

și-a început praxa medicală în Lugoj.

Orele de consultațiune: 10—11 a. m. și 2—4 p. m.

la locuința sa din palatul institutului „Poporul“,

Piața Isabella.

Nr. 121 (x-9).

Societatea de lectură »Petru Maior« din Budapesta a hotărît să vîndă

„Istoria Românilor“

de Petru Maior

cu preț redus de 1 cor.

A se adresa la cassarul Societății MIHAIU ȘERBAN stud. fil. Budapesta IV. Molnár-utca 20, II. 10 A., trimițând de fiecare exemplar 1 cor. + 20 bani porto.

Red. (x-36)

Grădina otelului „CONCORDIA“.

„Bina liberă“

Încă două seri de reprezentațiuni excelente:

Joi 13 Iulie și Vineri 14 Iulie n.

În fiecare zi program nou, bogat și ales.

„Duet comic“

predat de dna Irma Cserey și dl Carol Ujváry.

„Cheia dela cassă“

farză în 1 act, de Carol Ujváry, și multe alte producțiuni artistice: scene, cuplete, arii etc.

Prețul de intrare: loc rezervat 2 cor., intrare 1 cor

Nr. 141 (1-1)

Începutul la orele 1¹/₂9.

Bilz Naturheilmittel

Cel mai excelent sfetnic în toate cazurile de boală pentru casă și familie. Cel mai bun medic de casă, infalibil și practic. Cartea aceasta să nu lipsească din nici o familie, în care se cetește nemțește. Red. (x 3.)

Prețul opului în ediția de 1 volum cor. 19-20 bani. Solviri în rate — se admit.
Prețul în ediția de 3 volume cor. 30 —

Cereți prospecte gratuite și franco, dela Rerezentantul general:

Reformschriftsteller
Schmall Viena (Wien) VII 3.